

Elintarviketeollisuuden talouskatsaus

TOUKOKUU 2025

Teemana
KULUTTAJAT

Ruokaostoksilla säästäminen jatkuu, samoin kauppojen hintakilpailu

16.05.2025

Kuluttajien odotukset tulevasta kehityksestä ovat kevään myötä hieman aiempaa valoisammat. Ruokaostoksilla kukkaron nyörit pidetään kuitenkin tiukalla. Ruokaa ostetaan hinnan perusteella ja tarjouksia hyödynnetään ahkerasti. Kuluttajien luottamuksella ja odotuksilla huomattava vaikutus koko ruoka-alan kehitykseen.

- Kuluttajien odotukset tulevasta kehityksestä ovat hieman aiempaa positiivisemmat, vaikkakin edelleen selvästi keskiarvon alapuolella. Kulutus on vielä varovaista ja valintoja ohjaa hinta.
- Ostokset suunnitellaan aiempaa tarkemmin, tarjouksia hyödynnetään ahkerasti ja hinta pysyy tärkeimpänä valintakriteerinä. Korkea hintataso kannustaa kotitalouksia myös pienentämään ruokahävikkiä ja välttelemään heräteostoksia.
- Kysynnän ja tarjonnan laki toimii kahvin ja suklaan kohdalla. Jo viime vuodesta nousussa ollut hinta näkyy nyt kulutuksen laskuna. Naudan jauhelihan kohdalla samaa ei ole nähtävissä.
- Myös elintarvikealan yritysten odotukset tulevalle kehitykselle ovat aiempaa positiivisemmat. Jäsenkyselyyn vastanneista yrityksistä lähes puolet uskoo tuotannon kasvavan kuluvan vuoden aikana. Luottamuksesta tulevaan kertoo myös alan investointi-into.

Ruokakoriin valitaan edullisia vaihtoehtoja ja tarjoustuotteita

Kuluttajien luottamus Suomessa on elpymässä hitaasti, mutta pysyy edelleen pitkän ajan keskiarvon alapuolella. Tämä näkyy varovaisena kulutuksena ja hinnan odotetaan ohjaavan ostopäätöksiä vuonna 2025.

Ruokaostoksilla korostuvat nyt hinta, suunnitelmallisuus ja edullisten vaihtoehtojen suosiminen. Kuluttajat etsivät koriinsa aiempaa useammin edullisempia vaihtoehtoja, kuten kaupan omia merkkejä ja tuontituotteita.

Suomi Syö -tutkimuksen (2024) mukaan suomalaiset pyrkivät vähentämään heräteostoksia hintojen nousun vuoksi. Kuluttajat myös vertailevat tuotteiden hintoja, seuraavat tarjouksia ja etsivät edullisempia tuotteita eri kaupoista.

Heräteostoksia ja ruokahävikkiä pyritään vähentämään suunnittelemalla ruokaostokset aiempaa tarkemmin. Esi-merkiksi aterioiden suunnittelu etukäteen ja vanhentuvien raaka-aineiden hyödyntäminen ovat yleistyneet. Ruokaa ostetaan selvästi aiempaa enemmän tarjousten perusteella ja tämän ilmiön odotetaan jatkuvan vahvana myös loppuvuonna.

Myös ruuan vastuullisuus kiinnostaa, mutta tiukassa taloudellisessa tilanteessa sen merkitys pienenee. Noin puo-

let suomalaisista ovat tietoisia kauppojen vastuullisuusaloitteista, mutta hinta ja helppous ohjaavat nyt päätöksiä vahvemmin.

Kuluttajien heikko ostovoima ja laimeat odotukset talouden kehityksestä hidastavat paluuta kalliimpiin brändituotteisiin. Luottamuksen vahvistuminen voisi lisätä kotimaisten ja vastuullisten tuotteiden kysyntää, mutta toistaiseksi valintoja ohjaa hinta.

Kuluttajien luottamuksella on merkittävä vaikutus ruokaketjuun, sillä kotitalouksien kulutus muodostaa noin puolet Suomen bruttokansantuotteesta. Kotitaloudet käyttävät tuloistaan ruokaan ja alkoholittomiin juomiin noin 14 prosenttia.

Hallituksen puoliväliriihessä tekemät päätökset parantavat kuluttajien ostovoimaa, mutta vaikutukset näkyvät vasta tulevina vuosina. Korkeiden laskun jatkuminen tuo helpotusta kotitalouksien taloudelliseen tilanteeseen.

Kotimaisen kulutuksen piristyminen tuo kesän ja syksyn aikana kasvua kotimarkkinoille ja myös ruokaketjuun. Samaan aikaan huolia aiheuttaa viennin elpymisen hidastuminen vaikean geopolitiittisen tilanteen ja akuutin kauppasodan takia. Suomen talouskasvu voi tällä kertaa lähteä kotimaisen kysynnän kasvun kautta, eikä perinteisen viennin kasvun kautta.

Kahvin ja suklaan hinnoissa edelleen nousua

Päivittäistavarakauppayhdistyksen (PTY) mukaan naudan- ja vasikanlihan kuluttajahinta nousi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kaksi prosenttia. Samaan aikaan kaikkien lihojen hinnat laskivat vajaa puoli prosenttia, ja lihan myynti laski kolmella prosentilla.

Suklaan ja kahvin kuluttajahinnat nousivat tuntuvasti viime vuonna, ja nousu on jatkunut myös alkuvuonna 2025. Suklaan hinta on noussut 25 prosenttia ja kahvin hinta 33 prosenttia.

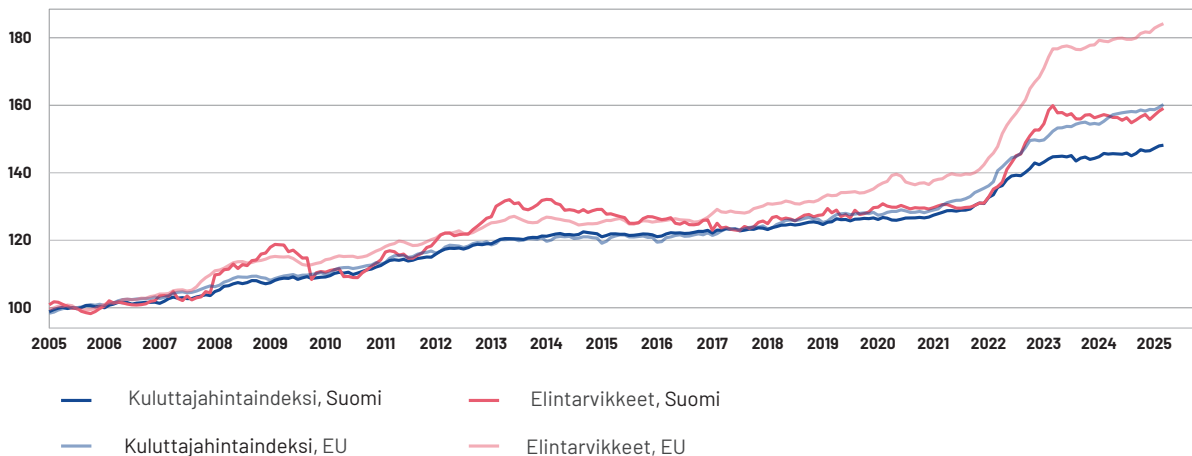
Pääsiäinen on perinteisesti tärkeää kahvikampanjoiden aikaa. Tänä vuonna pääsiäinen ajoittui poikkeuksellisen myöhälle, huhtikuun loppuun, kun viime vuonna se oli maaliskuussa. Tämän vuoksi kahvin myyntimäärien kehitystä ei voi verrata luotettavasti viime vuoteen.

Suomessa sekä yleinen hintojen kehitys ja ruuan hinnan kehitys ovat hitaampaa kuin Euroopassa yleisesti. Suomessa ruuan hinnan nousu taittui jo vuoden 2023 aikana. Euroopassa sen sijaan ruuan hinta on jatkanut nousua. Tätä selittää se, että Suomessa ruuan hintataso on ollut selkeästi korkeampi kuin Euroopassa keskimäärin. Ruuan hinta Suomessa on euromaiden kolmanneksi korkein.

Elintarvikkeiden kuluttajahintojen kehitys

Kuluttajahintaindeksi ja elintarvikkeiden kuluttajahinnat

Indeksi, 2005 = 100

Lähde: Eurostat. Päivitetty: 2.5.2025

Suomessa sekä yleinen hintojen kehitys että ruuan hinnan kehitys ovat hitaampia kuin Euroopassa.

Kuluttajien talous kohentumassa, odotukset tulevasta silti heikot

Suomessa kuluttajien luottamus on ollut jo pidemmän aikaa heikkoa, mutta kevään myötä siinä on nähtävissä pientä kohentumista. Tilastokeskuksen mukaan kuluttajien luottamusindikaattori oli huhtikuussa -7,4, kun se oli maaliskuussa -8,2 ja vuotta aiemmin huhtikuussa -12,6. Indikaattorin pitkän ajan keskiarvo on -2,7, joten luottamus on edelleen heikolla tasolla.

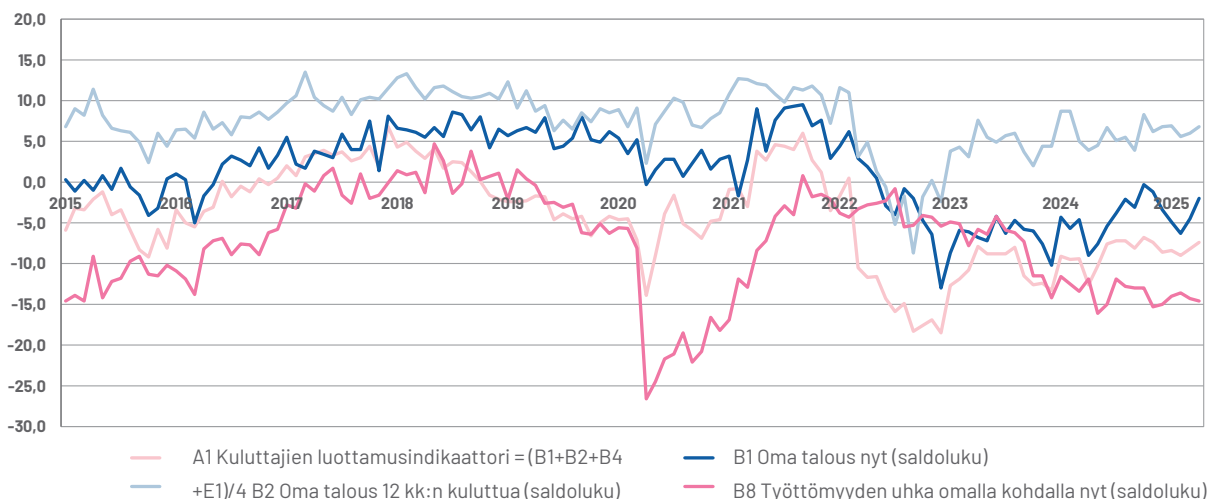
Kuluttajien luottamusta laskee tällä hetkellä eniten pelko omasta työttömyydestä, minkä tilanne on heikentynyt tänä vuonna. Luottamusindikaattori antaa hyvin viitteitä myös kuluttajien ostoaikasta.

Kuluttajien luottamus oli huhtikuussa 2025 vahvinta Itä-Suomessa (-5,0) ja heikointa Etelä-Suomessa pääkaupunkiseudun ulkopuolella (-9,6). Sosioekonomisista ryhmistä alemmat toimihenkilöt olivat optimistisimpia (-2,2), eläkeläiset puolestaan pessimistisimpiä (-14,7). Naisten (-9,7) odotukset tulevasta talouskehityksestä olivat selvästi miesten (-5,1) odotuksia synkemmät.

Yleisesti kuluttajien odotukset Suomen talouden kehityksestä heikentyivät huhtikuussa 2025 verrattuna maaliskuuhun. Sen sijaan oman talouden nykytila arvioitiin hieman paremmaksi, vaikka arviot ovat edelleen heikolla tasolla. Myös odotukset omasta taloudellisesta tilanteesta vuoden kuluttua olivat hieman aiempaa valoisammat.

Kestotavaroiden hankintaa pidettiin epäedullisena, ja rahapussin nyörit aiotaan pitää jatkossakin tiukalla. Asunnon ostoaikheet olivat keskimääräisellä tasolla, mutta auton ostoa harkittiin tavanomaista enemmän.

Kuluttajien luottamus, huhtikuu 2025

Lähde: Tilastokeskus

Kahvi, Kaakao ja jauheliha – Kovaa kustannusrallia ja haasteita tarjonnassa

Viime vuonna alkanut kahvin ja kaakaon hintojen jyrkkä nousu näkyvät kuluttajien arjessa myös tänä vuonna. Alkuvuonna kuluttajat ovat kohdanneet myös tyhjiä naudan jauhelihahyllyjä.

Kustannusten nousu kahvin ja suklaan raaka-ainemarkkinoilla on rauhoittunut, mutta hinnat ovat edelleen historiallisen korkealla. Ilmastomuutoksen ja sään ääri-ilmi-

öiden lisääntymisen vaikutukset ulottuvat nyt kuluttajien ostoskoriin saakka. Johdannaismarkkinat ennakoivat kuitenkin muutosta tilanteeseen.

Suomalaiset kahvin ja kaakaon valmistajat käyttävät tuotteissaan ainoastaan korkean vastuullisuustason raaka-aineita. Yritykset eivät osta markkinoilta mitä tahansa kahvi- tai kaakaoerää, vaan hankinnan perustana ovat pitkät, monivuotiset asiakassuhteet. Samalla sekä yritykset että raaka-ainetoimittajat sitoutuvat ja investoivat pitkäaikaiseen toimitusvarmuuteen.

Alkuvuoden aikana uutisiin on noussut useaan otteeseen tyhjät naudan jauheliha-hyllyt. Jauheliha-pula johtuu naudanlihan kulutuksen kasvusta, johon suomalainen ruokaketju ei ole pystynyt vastaamaan.

Naudan jauheliha-tarjonnan lisääminen vaatii useita vuosia alkaen eläinmäärän lisäämisestä. Nautojen määrä on laskenut Suomessa jo pitkään, samoin naudanlihan kulutus. Viime vuoden puolella kulutus kääntyi kasvuun, mutta tuotantoa on samaan aikaan hyvin vaikeaa tai jopa mahdotonta lyhyellä aikavälillä nostaa.

Kysynnän ylittäessä tarjonnan ovat kuluttajat kohdanneet jopa tyhjiä naudan jauheliha-hyllyjä. Kysyntä siirtyy ainakin lyhyellä aikavälillä korvaaviin tuotteisiin, jos tarjonta ei pysty täyttämään kysyntää. Naudanlihan tarjontaa voi nostaa lyhyellä aikavälillä tuonnilla, mutta todennäköisempää on kysynnän pieni hiipuminen ja kysynnän ja tarjonnan tasapainottuminen sitä kautta.

Elintarviketeollisuuden ja kaupan väliset valikoimajaksojen kilpailutukset ja sopimusneuvottelut käydään yleensä useita kuukausia ennen kuin tuote on kaupan hyllyllä. Kesän valikoimajaksot ovat jo voimassa ja kesän jälkeen alkaa uudet valikoimajaksot.

Ruokaketjun kehityksessä tasaiset ajat

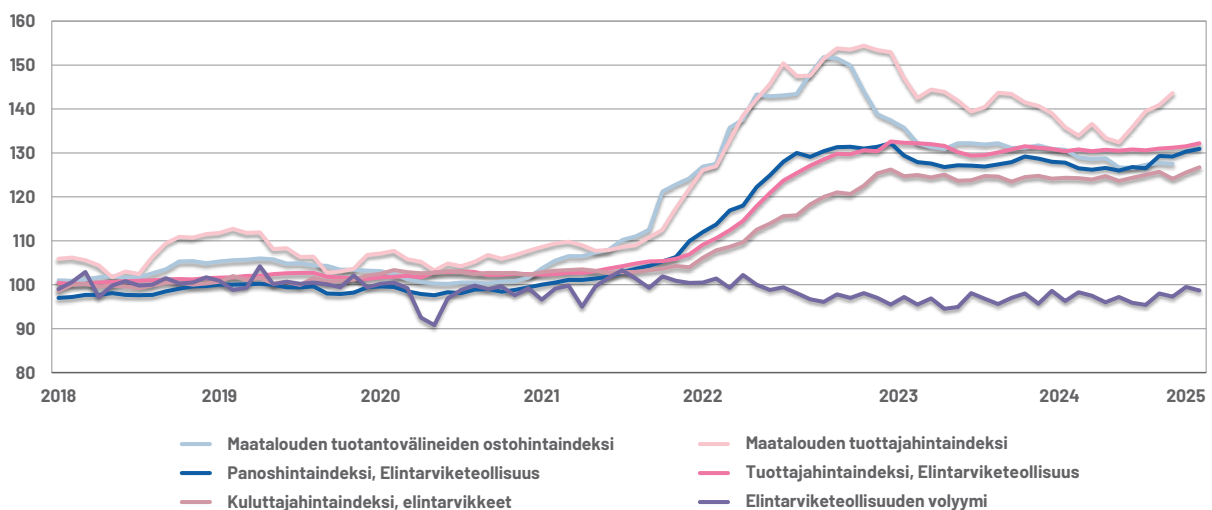
Ruokaketjussa nähty voimakas kustannusten nousu on takana päin, mutta kustannustaso on edelleen korkealla. Alkuvuonna 2025 tuotantokustannukset olivat keskimäärin kolmanneksen korkeammalla kuin vuonna 2019.

Ruokaketjun kustannukset ja tuottajahinnat tasaantuivat vuonna 2024, eikä merkittäviä muutoksia ole tapahtunut tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Myöskään elintarviketeollisuuden tuotannossa ei ole tapahtunut muutoksia. Alkuvuonna tuotanto kasvoi keskimäärin prosentin.

Maatalouden tuotantovälineiden kustannukset laskivat 1,5 prosenttia ja tuottajahinnat, pl. turkikset, nousivat reilu 2 prosenttia. Elintarviketeollisuuden tuotantopanosten, kuten raaka-aineiden, pakkausmateriaalien, logistiikan, hinnat nousivat ensimmäisellä neljänneksellä reilu kaksi prosenttia ja tuottajahinnat prosentin verran. Elintarviketeollisuus ostaa raaka-aineita sekä maataloudelta, toisilta elintarviketeollisuuden yrityksiltä, että muilta toimialoilta, kuten kemianteollisuudelta.

Ruuan hinta vähittäiskaupoissa nousi alkuvuoden aikana kaksi prosenttia.

Ruokaketjun kehitys viime vuosina (2015=100)

Lähde: Tilastokeskus ja ETL

Verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon elintarviketeollisuuden alatoimialoista vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä tuottajahinnat, eli hinta, jonka yritys saa myydessään jalostamansa tuotteen, nousivat eniten muissa elintarvikkeissa eli valmisruuissa (4,6 prosenttia) sekä hedelmissä, marjoissa ja kasviksissa (4,3 prosenttia). Eniten tuottajahinnat laskivat lemmikkien ruuissa (-5,1 prosenttia) sekä mylly- ja tärkkelystuotteissa (-2,2 prosenttia).

Elintarviketeollisuusliiton jäsenkyselyn perusteella alan näkymät ovat paranemassa. Lähes puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä odottaa tuotannon kasvavan tänä vuonna ja vain 11 prosenttia arvioi tuotannon vähenevän.

Myös kannattavuuden odotetaan kohentuvan hieman kuluneen vuoden aikana, mutta paranemisen, ennallaan pysymisen ja heikentymisen välillä. Työllisten määrän sen sijaan arvioitiin pysyvän ennallaan.

Toimiala	Tuottajahintojen 1. neljänneksen vuosimuutos -%
10.1 Säilötty liha ja lihavalmistet	-0,4 %
10.3 Jalostetut tai säilöttyt hedelmät, marjat ja kasvikset	4,3 %
10.6 Mylly- ja tärkkelystuotteet	-2,2 %
10.7 Leipomotuotteet, makaronit yms.	0,2 %
10.8 Muut elintarvikkeet	4,6 %
10.9 Valmistettu eläinrehu ja lemmikkieläinten ruoka	-5,1 %
11.07 Virvoitusjuomat; kivennäisvesi ja muu pullotettu vesi	1,4 %

Olemme
kasvun
mahdollistaja.

Kannen kuva: Mostphotos

Lisätietoja:

Ekonomisti Bate Ismail
puh. 040 526 0942
bate.ismail@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto

